

JAROSLAV LOPOUR / 6. 6. 2017

Kniha Generace normalizace

Rozhovory s tvůrci, kteří absolvovali pražskou FAMU na rozhraní šedesátých a sedmdesátých let, připravily mladé filmové historičky Marie Barešová a Tereza Cz Dvořáková do reprezentativního sborníku *Generace normalizace*. Ztracená naděje českého filmu? Knihu, v níž jsou všechna interview zpracovaná podle zásad orální historie, vydal za podpory Státního fondu kinematografie Národní filmový archiv.

Celý projekt vznikl během let 2014 a 2015 nápadem zaobírat se generací, která začala svá studia během politického uvolňování šedesátých let a ukončila je na konci dekády a v prvních letech normalizace. Tak začal plán realizovat rozhovory s pamětníky z řad absolventů a absolventek FAMU. Výběr respondentů podléhal několika pravidlům. Museli FAMU studovat a absolvovat během let 1968–1973, navštěvovat politicky nejexponovanější obory režie nebo scenáristiky a dramaturgie, narodit se ve čtyřicátých letech a profesně pracovat v české části Československa.

Foto: Národní filmový archiv

Z celkového počtu padesáti šesti absolventů a absolventek velká část „odpadla“ z dalších důvodů (emigrace, úmrtí, nenavázání kontaktů se samotnými respondenty,

osobní důvody nebo pracovní zaneprázdněnost). Zůstalo tedy třináct osobností, s nimiž během let 2016 a 2017 provedly Marie Barešová a Alena Šllingerová příslušné rozhovory. Od roku 2015 ještě k celému projektu probíhal podpůrný archivní výzkum a rešerše v archivu AMU, FAMU a Barrandov Studia, v Archivu bezpečnostních složek, v Národním archivu a rovněž v Národním filmovém archivu a v jeho Sbírce zvukových záznamů.

Po zahajovacím slově polské režisérky Agnieszky Hollandové, předmluvě a úvodní kontextové studii zasazující generaci do historických souvislostí následují samotné rozhovory. Jsou rozděleny podle let, kdy narátoři a narátorky absolvovali FAMU. Absolventský rok 1968 zastupuje dokumentaristka Angelika Hanauerová. Rok 1970 režiséři Vladimír Drha, Moris Issa a Rudolf Růžička. V následujícím roce m defilují scenáristé, literáti a pedagogové Edgar Dutka, Daniela Fischerová a Jan Fleischer, režisér Vladimír Kavčiak a textař, libretista a autor Petr Markov. Za absolventský ročník 1972, zatuhlý již v ostré normalizaci, poskytl interview dramatik, novinář a scenárista Karel Steigerwald. Poslední ročník 1973 představuje opět scenáristiku, Jaroslavu Jiskrovou, Jiřího Justa a Katarínu Slobodovou-Vaculíkovou.

Rozhovory představují specifický typ pramene. Mají podobnou strukturu. Nejprve narátoři vzpomínají, jaké pohnutky je vedly ke studiu FAMU a jak se jim na školu podařilo dostat. Dále popisují, jak probíhala výuka, nástup do praxe, získání jiných pracovních příležitostí, život během dvacetiletého normalizačního období, možnost emigrace či styky s StB a životní změny po listopadu 1989. Je zajímavé sledovat, jak rozdílně v paměti jednotlivých filmařů zůstali zapsaní jednotliví pedagogové z AMU, aktéři z filmové branže nebo jak se vyrovnávali se společenskými změnami v devadesátých letech. Pro některé znamenal návrat demokracie příležitost konečně se uplatnit v oboru, který vystudovali, pro jiné naopak nastalo výrazné utlumení nebo ukončení filmařských snah. Vše doplňují až neuvěřitelné historky dokreslující absurditu normalizační doby.

Každý rozhovor je doplněn o černobílé fotografie. Obrázky poskytli sami dotazovaní ze svých soukromých archivů, jejich současné portréty pořídila fotografka Barbora Kuklíková. Sborník uzavírá jmenný rejstřík, seznam vyobrazení, ediční poznámka,

medailony autorek a anglické resumé. Vše je zpracováno v přehledné grafické podobě a podbarvené sytým červeným – až rudým – nádechem.

Kniha je prvním pokusem o zmapování generace filmařů a filmařek, kteří svá studia a pokusy o nástup do praxe prožívali během bouřlivých politických událostí roku 1968 a nástupu normalizace. Sloužit má rovněž jako impulz pro další historický výzkum této oblasti a tématu. Současně se autorky – a ani dotazovaní tvůrci a tvůrkyně – nesnaží jednoznačně odpovědět na otázku, zda se jedná skutečně o ztracenou generaci a naději českého filmu. Necháávají čtenáře, aby si po přečtení kompilace udělali názor sami.

Kompletní rozhovory a jejich přepisy uchovává ve sbírkách Oddělení orální historie Národního filmového archivu a jsou připraveny pro případné zájemce a badatele. Prezentace a křest sborníku proběhly 11. května 2017 za účasti některých pamětníků v kině Národního filmového archivu Ponrepo. Zároveň tím začal cyklus archivních projekcí *Generace normalizace* (trval až do 22. května), v němž byly v retrospektivě prezentovány některé filmové tituly v publikaci zpovídáných tvůrců.

Marie Barešová – Tereza Cz Dvořáková (eds.): *Generace normalizace. Ztracená naděje českého filmu?*, Praha 2017. Vydání první, 256 stran.

Zakoupit knihu lze v e-shopu NFA zde.